Suba Zoltán

ESÉLY A KEGYETLENSÉGRE[1]

Olyan időket élünk, amikor az emberi civilizációt fenyegető kataklizmák leplezetlenül körvonalazódnak, s míg az eszkalálódásukban tevékenykedő erők daganatként burjánzanak, addig az összefüggésekre rámutatni merészelők, hovatovább a túlélés lehetőségeit latolgatók egyre kevesebben vannak. Idén április 5-én Pentti Linkola (87), június 13-án Jean Raspail (94) távozott az élők sorából. Noha életútjuk és munkásságuk különbözőbb nem is lehetne, mindketten a modern világ kíméletlen kritikusai voltak, ezért megkerülhetetlen, hogy felidézzük intelmeiket, mostanra valósággá lett vízióikat.

Bár a *globalizált lelkiismeret* és a kegyetlenség témaköre mindkét szerzőnél megjelenik, Linkola az egyetemesség szándékával és *„ökofasiszta"* pozícióból fogalmazta meg gondolatait,[2] Raspail híres regényének[3] cselekménye pedig egy lokális fenyegetettség okozta erkölcsi dilemma köré épül. A lényeget tekintve – tulajdonképpen az emberiség jövője szempontjából – tökéletesen érdektelen, hogy a Föld túlnépesedése miatti ökokatasztrófa, vagy a harmadik világból érkező tömegek fenyegetik életünket. *„A világ lelkiismerete"* mindenhogyan gúzsba köti a megoldásra kész akaratot. Linkola „rendszerében" a probléma forrása voltaképpen maga az ember, ennél fogva a megoldás is egyszerű: születésszabályozás, háborúk és járványok előidézése szükséges az ökiszisztéma helyreállításához. Arról, hogy felvetésének mennyire nem volt realitása a maga korában, és ennek vajon mi lehet az oka, teljességgel megfeledkezik. A választ – érzésem szerint – Raspail adja meg, akinek megvolt az a helyzeti előnye, hogy nagy utazóként ismerte a világ népeit, illetve íróként képes volt artikulálni tapasztalatait és a történések mögött húzódó embert. *A szentek tábora* 1972-ben egy vízióként született: Raspailt a francia Riviérán érte a gondolat: mi van, ha *megjelennek?* Mi történik, ha egyszer csak flottáikkal a partoknál terem egymillió ember a harmadik világból? Mihez kezd a kormány, a lakosság? Milyen élet vár Franciaországra? Bár Raspail regénye disztópia – vagy ahogy ő nevezte: *„antieposz"* – majdnem ötven év távlatából egy szépirodalmi köntösbe bújtatott, precíz jóslatnak tűnik.[4] A cselekmény gerincét alkotó erkölcsi dilemma és a kialakult helyzetre adott reakciók plasztikus leírása kiemeli a művet megjelenésének idejéből, és ezért „örökérvényűnek" tekinthető, napjaink történéseit figyelembe véve pedig kifejezetten aktuálisnak.

Nem áll szándékomban ehelyütt a migrációs válságot tárgyalni: a különböző politikai klikkek érdeküknek megfelelően már kellően lealacsonyították a diskurzust, hogy a probléma mélyebb rétegei egyáltalán érdemben szóba jöhessenek. A francia világjáró megállapításai azonban esélyt adhatnak egy másfajta megközelítés figyelembevételére. Tulajdonképpen a morális zavart okozó helyzet (megöljenek-e egymillió embert, vagy befogadják őket) afféle költői kérdésként is felfogható, hiszen minden élőlény a túlélésre és a reprodukcióra rendeltetett, s ez alól még *az ember* – mint szellemi

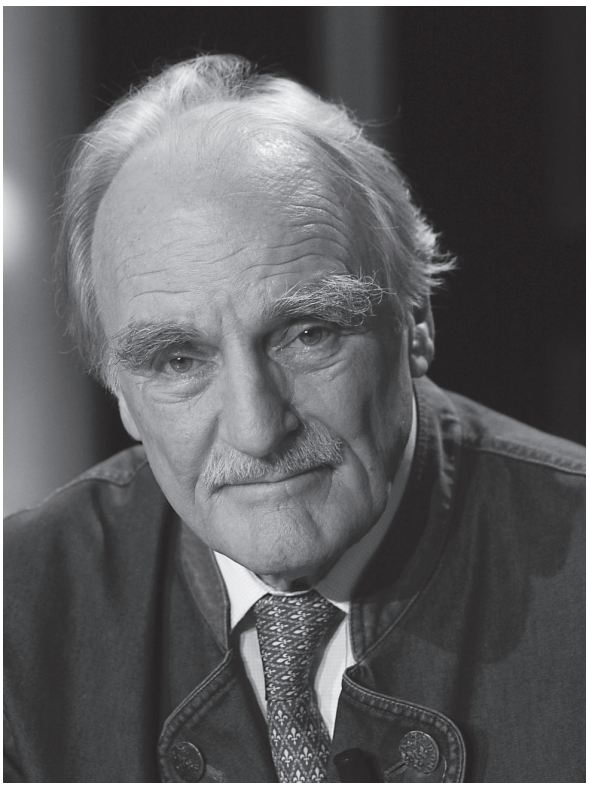
lény – sem jelent kivételt. Természetesen az élni akarás ösztöne előbb-utóbb olyan konfliktushelyzetet teremt, amiben *A szentek tábora* szereplőinek is választani kell: *mi*, vagy ők? Ezen a ponton lép közbe a *globális lelkiismeret*, aminek az a sajátossága, hogy alanyai a nyugati világ bizonyos aktorai, míg kizárólagos tárgya a minél távolabbi közösségek. Fordítva nem működik. Linkola ezt a jelenséget egyértelműen a kereszténységhez köti, ennél fogva elsőrendű vádlottként ülteti a bűnösök padjára (noha megjegyzi, ez sem volt mindig így).[5] Ugyanakkor Raspail – bár nem vitatja az Egyház felelősségét – rojalistaként és hagyományhű római katolikusként a felvilágosodáskori forradalmi eszméket okolja a túlcsordult szeretet kiárasztásáért. Vitán felül áll, hogy keresztény alapállásból is morális dilemmát jelent egy ilyen helyzet. A mészárlás, vagy önfeladás kényszere viszont olyan következmény, amely elkerülhető lett volna: Raspail soraiból kiolvasható, hogy ez a válság csakis annak köszönhető, hogy a *hódító Nyugatot* térdre kényszerítette egy érzelmi maszlag, ami bűntudatot ébresztett benne saját civilizációs teljesítménye, jóléte, technikai vívmányai miatt. A felelőtlenül locsogó politikusok és rádiós személyiségek, a közveszélyes újságírók, a progresszív klerikusok, a félművelt bevándorlók és a mélyigénytelen prolik – azok a bizonyos nyugati aktorok – természetesen a globális lelkiismeret felébredését, az egyetemes felelősségvállalást tartják a legnagyobb vívmánynak, mindaddig, amíg nem ér el hozzájuk fecsegésük következménye. Ezek a véleményformálók rendszerint megfeledkeznek egy nagyon is lényeges szempontról: milyen áron érte el Európa, hogy a harmadik világ szemei előtt földi Paradicsomként lebegő kontinens az maradhatott, ami? Potencia és megközelíthetetlenség. Amíg egy közösség erőt felmutatva az *első mozgató* szerepét tölti be, addig az elérhetetlent övező hódolat lengi körül. Amint hozzáférhetővé válik bárki számára, impotenciája megfosztja attól a varázstól, amiért *mindenki* részesülni szeretne belőle, hiszen meghódításához nem szükséges

Pentti Linkola (1932–2020)

semmilyen erőfeszítés, megtartása nem függ magasabb emberi kvalitásoktól. Ebben megragadható az értelmiség előző lapszámunk prológusában elemzett árulása,[6] ami saját mércéje szerint még súlyosabb bűntett: nemcsak önmagukkal hitette el, hogy pusztán biológiai létezésük okán, erőfeszítések nélkül részesülhet mindenki a nyugati civilizáció gyümölcseiből, hanem azokkal a milliókkal is, akik életüket kockáztatva útnak indulnak és megérkezésük pillanatától kezdve a maguk mögött hagyott nyomort plántálják a *mennyei Jeruzsálembe*. Így jutottak el Raspail hősei a linkolai gondolathoz: *„Még mindig van esélyünk kegyetlennek lenni. De ha ma nem leszünk azok, minden elveszett."*[7]

A Nyugat tehát saját magát kényszerítette ebbe az elviselhetetlen döntési helyzetbe, azáltal, hogy több évszázad hagyományát felcserélte a globális lelkiismeret mindent felülíró mítoszára. Ebben összegezhető Raspail regénye, és bizonyos szempontból Linkola kritikájának kiindulópontja is. Amíg folytatódik például a vallási vezetők[8] és az ünnepelt képzőművészek,[9] illetve a hangadó újságírók lassú, de szorgos aknamunkája, s a figyelmeztető hangok elnémulnak, annál közelebb kerülünk a kegyetlenség idejéhez, amikor *„bekerítették a szentek táborát és a szeretett várost"*.[10]

Jean Raspail (1925–2020)

Jegyzetek

[1] Az írás címét inspirálta Dana Milbank: His solitude, a Finnish thinker posits cataclysms. What the world needs now, Pentti Linkola believes, is famine and a good war. *The Wall Street Journal* 1994. május 20.

[2] Pentti Linkola: *Can Life Prevail?* London, 2011, Arktos.

[3] Jean Raspail: *Le Camp des Saints*, Párizs, 1973, *Éditions* Robert Laffont. Magyarul Jean Raspail: *A szentek tábora*. Budapest, 2019, Gede Testvérek.

[4] Szintén ide illik Laurent Obertone *Guérilla* (Párizs, 2016, Éditions Ring) című regénye, mely Magyarországon 2019-ben jelent meg a Kárpátia Stúdió kiadásában.

[5] Pentti Linkola: i. m. 89. o.

[6] Vö. *Magyar Hüperión* (Budapest) VIII. (2020) évfolyam 1. (tavasz) sz. 3–4. o.

[7] A címnél hivatkozott interjú részlete. (A szerző fordítása)

[8] https://www.spiegel.de/politik/sea-watch-4-startet-ersten-hilfseinsatz-a-a3103224-37b1-4f8c-b73b-d361868c2458 (Utoljára megtekintve: 2020. augusztus 30.)

[9] https://444.hu/2020/08/28/banksy-finanszirozz-egy-hajot-ami-bajba-jutott-menekulteket-ment-ki-a-foldkozi-tengerbol (Utoljára megtekintve: 2020. augusztus 30.)

[10] *Jelenések könyve* 20,9.